

**สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี**
**Condition of School Based Administration in Local Development for the
Schools Under the Local Government Organizations in Ubon Ratchathani
Province**

ตะวัน วรณสินธ์¹

จิณณวัตร ปะโคทั้ง²

บทคัดย่อ

วิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี 2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง หน่วยงานต้นสังกัดและประสบการณ์การปฏิบัติราชการและ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งหมด 298 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 29 คน และข้าราชการครู 269 คน กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการเทียบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีและเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่าด้านหลักการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด พบว่าโดยรวมและโดยรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ สรุปผลได้ดังนี้ พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่าด้านหลักการค้ำจุนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3. แนวทางสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัด

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี คือ ด้านการกระจาย ควรมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และความรับผิดชอบไปยังหัวหน้าฝ่ายอย่างชัดเจน ด้านการมีส่วนร่วมควรให้ผู้บริหาร ครู ชุมชน นักเรียนและกรรมการสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเป็นกลาง รอบรู้ ทันโลกทันสมัย มองอย่างรอบด้านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ผู้บริหารมีหลักในการบริหารและพัฒนาตนเองตลอดเวลา ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรมีระบบและกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาและการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา มีระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจนและโปร่งใส

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to 1) study the condition of school based administration in local development for the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province, 2) compare condition of school based administration in local development for the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province which be classified by position, original affiliation and experience in civil service and, 3) study the guidelines of the school based administration in local development for the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province. Samples in this study were 298 respondents consisted of 29 school administrators and 269 teachers from the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province. Sample size was calculated from Krejcie and Morgan's table. Samples were obtained by stratified randomization and proportional comparison. Research instruments used in this study were rating scale questionnaire with 5 levels. The overall reliability of questionnaire was 0.98. Statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research results were as follows; 1. Both overall and individual aspects of the condition of school-based administration in local development for the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province were at the high level. 2. The overall condition of school-based administration in local development for the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province which was classified by condition is not different. However, in each aspect, it was found that the principles of self-management were significantly different at the .05 level and in the aspect of the principles of check and

balance were significantly different at the .01 level. Classified by affiliation, found that the overall is not different. And classify experiences of civil service, found that overall is not different, but in each aspect, found that the principles of returning the competence of education management to citizen were significantly different at the .05 level. 3. The suggestions for the condition of school-based administration in local development for the schools under the local government organizations in Ubon Ratchathani province were 1) Decentralization aspect; the educational institutions should obviously decentralize the decision making authorities and responsibility to the department head, 2) Participation aspect; the educational institutions should allow the administrators, teachers, students, communities and, the school board to jointly improve the quality of education management, 3) Return power to people principles aspect; the educational institutions should provide the opportunities for the school committees to play a role in appointing advisors or sub-committees for administrate and arrange education of the school, 4) Self-managing aspect; the administrators must be neutral, wise, up-to-date, creativity and bring the visions of the school into actions, moreover, administrators should have principles of management and self-development all the time, 5) Check and balance aspect; the educational institutions should have systems and mechanisms for monitoring the implementation of educational development plans and the use of resources in schools, also a clear and transparent quality audit system within the school.

Keywords: School-based management, Local development, School under the Local Government, Organizations

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองของประเทศ ได้กำหนดเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ใน มาตราที่ 54 ไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560: 14-15) การจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น เอกชนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักสำคัญตรงแนวคิดหลักการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547: 3)

กระทรวงมหาดไทยคือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การบริหารการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2561-2564 ภายใต้กรอบกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทมีความครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาและการจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละรูปแบบ แต่ละแห่งให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพคนของท้องถิ่นให้มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ได้กำหนดไว้ 2 ระดับ คือ 1. ระดับ ประสานนโยบายในส่วนกลางกับท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้ท้องถิ่นในภาพรวมสามารถ ปฏิรูปการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐได้แก่ (1) ด้านหลักสูตร ส่งเสริมให้สถานศึกษา จัดทำและพัฒนาหลักสูตร จัดสรรงบประมาณอุดหนุน พัฒนาศักยภาพระดับผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ปฏิบัติการสอน (2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาสการวิจัยในชั้นเรียน การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการ เรียนรู้การวัดผลประเมินผลโดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการ กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่กรรมการจากชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (3) ด้านมาตรฐานการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แนวทางการประกันคุณภาพ 2. ระดับหน่วยงานปฏิบัติใน ท้องถิ่น โดยสำนักการศึกษาหรือกองการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นในฐานะหน่วยปฏิบัติ สนับสนุนส่งเสริมการจัด การศึกษาของท้องถิ่นที่ใกล้ชิดสถานศึกษามากที่สุด โดยการจัดตั้งงบประมาณและดำเนินการพัฒนาการจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด โดยอาจมี รายละเอียดการดำเนินงานที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับนโยบายและความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นนั้น (กรม ส่งเสริมการปกครอง 2547: 32)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) เป็นการกระจาย อำนาจ ควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชน และสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และในบางสถานศึกษามีตัวแทนนักเรียนเป็น

กรรมการอีกด้วย ให้มีอำนาจควบคุมสิ่งที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษาการที่มีผู้มีส่วนได้เสียในระดับสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการบริหารและทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษามากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้นมีหลักการ 5 ประการ คือ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การบริหารตนเอง 4) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และ 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล (อุทัย บุญประเสริฐ 2545 : 9)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นการบริหารที่ส่งผลถึงคุณภาพและประสิทธิภาพด้วยการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาเป็นการร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา นำมาซึ่งแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และความพึงพอใจของทุกฝ่าย ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานครูเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานำไปใช้ เพื่อสร้างคุณค่าแก่สังคม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด ตำแหน่ง ประสบการณ์ การปฏิบัติราชการ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 920 คน (ข้อมูลจากสถิติข้อมูลโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2561)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 298 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป Krejcie and Mogan (บุญชม ศรีสะอาด 2543: 39-40) โดยสุ่มแบบชั้นภูมิ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตำแหน่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครู หน่วยงานต้นสังกัด จำแนกเป็นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ จำแนกเป็น ต่ำกว่า 10 ปี ตั้งแต่ 10-20 ปี เกินกว่า 20 ปี

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ได้กรอบแนวคิดการวิจัยออกเป็น 5 ด้าน (อุทัย บุญประเสริฐ 2545 : 13) ดังนี้ หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยทั่วไปได้แก่ 1. หลักการกระจายอำนาจ 2. หลักการมีส่วนร่วม 3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 4. หลักการบริหารตนเอง 5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ เกี่ยวกับหน่วยงานต้นสังกัด และสภาพตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 62 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเป็นแนวคิด **การวิเคราะห์ข้อมูล** สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย ผลจากการศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเองด้าน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$) เมื่อพิจารณารายด้านมีสภาพการบริหารเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง หน่วยงานต้นสังกัดและประสบการณ์การปฏิบัติราชการ สรุปผลได้ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้าน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน

รายด้าน พบว่าด้านหลักการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเองด้าน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเองด้าน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

รายด้าน พบว่าด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้านพบว่า

3.1 ด้านการกระจายอำนาจ สถานศึกษาควรมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบไปยังหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานต่างๆ มีการมอบหมายงานการบริหารให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสายชั้น/คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจนในรูปของคำสั่ง มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายมีการดำเนินงานตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายและมีการควบคุมกำกับบังคับบัญชาตามสายงาน มีการชี้แจงพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาให้ทราบบทบาทของตนเองคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีอำนาจ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป และมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงานและงบประมาณโรงเรียนมีบทบาทในการติดตามและรับทราบรายงานการประเมินคุณภาพของโรงเรียน

3.2 ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรจะให้ผู้บริหาร ครู ชุมชน นักเรียนและกรรมการสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เช่น การทำแผนกลยุทธ์ การจัด ทำหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมกัน เป็นต้น) เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานให้ชัดเจน ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนควรสร้างสัมพันธที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา ผู้บริหารควรมีการกำหนดรูปแบบและการยอมรับด้านการให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากร มีการจัดประชุมบุคลากรให้ความรู้

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างน้อยสองเดือนต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบงานตามความรู้ความสามารถ

3.3 ด้านหลักการค้ำอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาประชุมชี้แจงผู้ปกครอง และประชาชนให้ทราบถึงการจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ จัดระบบเครือข่ายสมาคมศิษย์เก่าสมาคมผู้ปกครอง เพื่อจะได้รับรู้ข่าวสารในสถานศึกษา มีจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนชุมชนอย่างแท้จริง สร้างความรู้สึกในความเป็นเจ้าของโรงเรียนให้กับประชาชน สนับสนุนชุมชนและท้องถิ่นให้มีการกำหนดบทบาทในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง

3.4 ด้านการบริหารตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเป็นกลาง รอบรู้ ทันโลก ทันสมัย มองอย่างรอบด้านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ ผู้บริหารมีหลักในการบริหารและพัฒนาตนเองตลอดเวลา มีการพัฒนาและนำทรัพยากรทางการศึกษามาจัดการในสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า สามารถจัดกิจกรรมในการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี มีการประเมินคุณภาพความพึงพอใจของผู้รับบริการผู้ปกครอง ประชาชน เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเองต่อไป

3.5 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล สถานศึกษาควรมีระบบและกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาและการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา มีระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจนและโปร่งใส มีการแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ประเมิน ตรวจสอบและถ่วงดุล คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้อง ความยุติธรรมในการบริหารงานของโรงเรียน มีการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานตามแผนงานโครงการและรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นจํานํามาอภิปรายดังนี้ 1.สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการค้ำอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเองด้าน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ดังนี้

1.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ในการบริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 50) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น

ฐาน (School-Based Management) ผลการวิจัยพบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารและจัดการศึกษา โดยมุ่งกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยแต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครูสมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวความคิดพื้นฐานนั้นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยมีหลักการสำคัญ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยรูปแบบการบริหารที่สำคัญมีอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบที่ครูเป็นหลัก รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลักและรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักผลกระทบที่สำคัญในการกระจายอำนาจ ได้แก่ ด้านการเมือง การปกครอง นโยบาย การจัดโครงสร้างองค์การวัฒนธรรมองค์การ งบประมาณ การต่อต้านของคนบางกลุ่ม ความพร้อมของหน่วยงานระดับต่างๆคณะกรรมการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและเวลา รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย คือ รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก(Community Control) ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนองค์กร ผู้แทนผู้ปกครอง ชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการจะทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารมากกว่าคณะกรรมการที่ปรึกษา

1.2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ในการให้คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวรัตน์ บุญปลอด (2547 : 70) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สภาพที่ดำเนินการมากที่สุดในแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มีการบริหารในรูปคณะกรรมการโรงเรียน 2) ด้านหลักการบริหารตนเอง มีปรัชญาแผนพัฒนาคุณภาพและตัวชี้วัดความสำเร็จ 3) ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เชิญชวนและผู้ปกครองมาร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน 4) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน 6) ด้านหลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่พร้อมรับการประเมินภายนอก สำหรับปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่าโดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาสูงสุดในแต่ละด้านคือ การกำหนดมาตรฐานการบริหารงานธุรการการเงินและการบัญชี อิสระและอำนาจในการบริหารงานบุคลากร การให้ครู อาจารย์และชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานด้านบุคลากร การบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน

1.3 ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ในการให้คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์

พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย สมศักดิ์ รอบคอบ.(2547 : 112-113) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยประสิทธิภาพด้านการบริหารตนเองอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามลำดับ 2) สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบการวางแผน การสร้างทีมงานการมอบหมายงาน การระดมทรัพยากรทางการศึกษาการตัดสินใจ การประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบภายใน การประชาสัมพันธ์และให้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายสร้างเครือข่ายการบริหารเพื่อช่วยเหลือในด้านการบริหารงบประมาณ

1.4 ด้านหลักการบริหารตนเอง พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ในการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของนนทริก เทียงพนม (2549 : 99-100) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดฆ้องชัย อำเภอลานสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนวัดฆ้องชัย อำเภอลานสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารตนเองมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตอบสนองความต้องการของชุมชนมีปัญหาในระดับน้อย 2) รูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดฆ้องชัย อำเภอลานสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี มีดังนี้ กำหนดประเด็นการบริหารการศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 ด้าน โดยออกแบบสำรวจ จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหาเลือกประเด็นปัญหา เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงการดำรงรักษา ปรับปรุงด้านการบริหารตนเอง ดำรงรักษาด้านการกระจายอำนาจ

1.5 ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ในการที่ผู้บริหารจัดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Edley (1992 : 37) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีผลต่อการให้อำนาจครู ผลการวิจัยพบว่า 1) การให้อำนาจในโรงเรียนคือการให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารการสนับสนุนและการทำงานเป็นทีม 2) ปัจจัยกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือการร่วมมือทำงาน ความก้าวหน้าทางอาชีพของครู การพัฒนาของโรงเรียนและการสื่อสารของโรงเรียน 3) สิ่งที่ทำทนายให้ครูมีส่วนร่วม ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือ ครูได้ร่วมสร้างแนวทางมติในเรื่องสำคัญของโรงเรียน 4) การตัดสินใจระดับโรงเรียนมี 5 ด้าน คือการวางแผน การดำเนินงาน การพัฒนาครู การบริหารบุคคลและการบริหารงบประมาณ 5) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของทีมงานการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือการ

สื่อสารการสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกโดยผู้บริหารโรงเรียน 6) ปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจในโรงเรียนคือการมีส่วนร่วมของบุคลากร 7) ครูมีความรู้ดีกว่าได้รับอำนาจเนื่องจากได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และได้รับการสนับสนุนจากกรรมการโรงเรียน

2.การเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสภาพตำแหน่ง หน่วยงานต้นสังกัดและประสบการณ์การปฏิบัติราชการ พบว่า

2.1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน รายด้าน พบว่า ด้านหลักการบริหารตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ แนวการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากได้เข้ารับการอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับด้านการบริหารโดยตรง ส่วนครูผู้สอน เป็นผู้ปฏิบัติ และเกี่ยวข้องอาจยังขาดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนนโยบายของชาติ ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสาระสำคัญตามมาตรา 39 และมาตรา 40 ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งได้กำหนดให้การกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงาน โดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในหลักการ 4 หลักการ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลจะทำให้การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง ไปยังแต่ละโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษา มากขึ้น โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบ ตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร งานวิจัยครั้งนี้ณรงค์ โภคสวัสดิ์ (2550 : 95) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง ต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน 2.1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมเมื่อวิเคราะห์รายค่าพบว่า ผู้บริหารกับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็น แตกต่างกัน ยกเว้นภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ที่มีความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแทนครู และ ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกรายด้านได้ดังนี้ 2.1.1 ด้านการ กระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 2.1.2 ด้านการ บริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 2.1.3 ด้าน การบริหารแบบพึ่งตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 2.1.4

ด้านภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ บุญพัก (2560 : 96) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจักษ์ศิลปาคมยโสธร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาโดยรวมและรายด้าน พบว่า มีปัญหา ระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการ ตรวจสอบและถ่วงดุลด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักการบริหารตนเอง 2. ผลการเปรียบเทียบระดับ ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจักษ์ศิลปาคมยโสธร เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกหน่วยงานต้นสังกัด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็น เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ แนวการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาใน รูปแบบการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐาน ได้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น School Based Management for Local Development หรือ SBMLD มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษาต้อง นำไปสู่การเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” ทั้งสังคมไทยและ สังคมโลก ไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาไปเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศทางวิชาการแต่เพียงอย่าง เดียว แต่มีการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพด้านอื่นๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพหรืออัจฉริยภาพของตนเอง เพื่อที่จะได้ทำการ พัฒนาให้มีความเป็นเลิศตามศักยภาพหรืออัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลสู่ความเป็นเลิศต่อไป องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใช้โรงเรียนในสังกัดเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อันจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิต อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุขโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.2551 : 3-4) ส่งผลให้การเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด ไม่แตกต่างกัน กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ ศิลมาตร (2553) ได้ทำ การศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรูปแบบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกหน่วยประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ในภาพรวม

พบว่า ไม่แตกต่างกัน และรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ อารีย์ เกื้อกุล (2538: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วิเพลิน ชุมพล (2544: บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ใน ภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับ นันทนา คำคม และคนอื่นๆ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน ด้านปรับปรุงการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.ผู้บริหาร ควรตระหนัก และต้องมีการปฏิบัติตามองค์ประกอบของแนวทางการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ควรมีการนำแนวการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเครื่องมือในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนแบบค่อยเป็นค่อยไปตามความพร้อมของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยและพัฒนาต่อไป

- 1.ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการ พัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.ควรมีการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุดแก่ผู้บริหารและสถานศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายแห่ง ซึ่งไม่สามารถนามากล่าวในที่นี้ได้หมด ผู้ที่มีพระคุณอย่างสูงยิ่งผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างยิ่งคือ รอง ศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ที่สุดพร้อมขึ้นแนวทางวิจัยมาตลอด

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานีทุกท่าน ที่กรุณาตอบแบบสอบถามและกรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ
ตลอดทั้งผู้รวบรวมเรียบเรียงเอกสารที่ผู้วิจัยอ้างอิง ดังที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์นี้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **แนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ส่วนแผน
และงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น สำนักประสานงานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
, 2549 ข.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **การจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ :
สำนักพัฒนาระบบการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2555
- จूरรัตน์ ภาจันทร์คู. **แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- ณรงค์ โภคสวัสดิ์. **สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษายโสธร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2550.
- บุญชม ศรีสะอาด. **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2543.
- นันทนา คำคม และคนอื่นๆ. **ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
, 2544.
- นันทริก เทียงพนม. **รูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดฆ้องชัย
อำเภอสามโก้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2549.
- เยาวรัตน์ บุญปลอด. **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขต
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.
- วิเลสิน ชุมพล. **ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร
โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.
- วัชรภรณ์ บุญพัก. **ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2560.
- ศิริรัตน์ ศิลมาตร. (2553). **ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดจันทบุรี**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2547.

สมศักดิ์ รอบคอบ. **ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต:

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548.

อารีย์ เกื้อกุล. **ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538.

นันทนา คำคม และคนอื่นๆ. **ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2544.

อุทัย บุญประเสริฐ. **รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาใน
รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

อุทัย บุญประเสริฐ. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Base Management).**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

Edley, Jr. *A World Class School for Every Child: The Challenge of Reform in.*

Pennsylvania. Boston: Harvard University Law School, 1992.